

Državni izpitni center

II SESSIONE D'ESAME

SLOVENO COME LINGUA SECONDA NEL TERRITORIO BILINGUE DELL'ISTRIA SLOVENA

SOLUZIONI

31 agosto 2004

MATURITÀ GENERALE

Izpitna pola 1**A – bralno razumevanje**

1. Opčinah (1 točka)
2. Ob povečanju prometa, zadnji 1970. leta. (2 točki)
3. »železno cesto« = železniško progo (1 točka)
4. Na Škorkljah;
Da gre hkrati en vlak navzdol in drugi navzgor in tisti navzdol pomaga vleči vlak po strmini navzgor. (1 + 1)
(2 točki)
5. Z bralci (2 točki)
6. Ker se je že po prvem mesecu iztiril in zaletel v neko hišo. (2 točki)
7. č) v slovenskem tržaškem narečju (2 točki)
8. DA (3 točke)
9. Začetna: Oberdankov trg (1 + 1)
Končna: Obelisk pred Opčinami (2 točki)
10. a) zaradi privlačne panoramske vožnje; (1 + 1)
b) zaradi svoje hitrosti; (2 točki)

B – poznavanje jezika in tvorjenje besedila

1. a) Željo: Tržačani bi se radi peljali s tramvajem.
b) Ukaz: Tržačani, radi se peljite s tramvajem.
c) Vprašanje: Ali se Tržačani radi peljejo s tramvajem?
č) Trditev: Tržačani se radi peljejo s tramvajem.
(vsaka rešitev 1 točko, skupaj 4 točke)
2. sodoben, najsodobnejši
počasnejši, najpočasnejši
dober, najboljši
(vsaka pravilna vrstica 1 točko, skupaj 3 točke)
3. b) Tržaški zaliv
č) slovenski Narodni dom
c) openski tramvaj
(3 točke)
- 4.
osebno lastno ime v imenovalniku	dajalnik ednine	tožilnik ednine
Jože Prešeren	Jožetu Prešernu	Jožeta Prešerna
Ivan Theuerschuh	Ivanu Theuerschuhu	Ivana Theuerschuha
Marica Bartol Nadišek	Marici Bartol Nadišek	Marico Bartol Nadišek
- (vsaka pravilna vrstica 1 točko, skupaj 3 točke)
5. preteklik: Stopili smo na tramvaj in smo sedli tako, da smo se med vožnjo še kaj pomenili
prihodnjik: Stopili bomo na tramvaj in bomo sedli tako, da se bomo med vožnjo še kaj pomenili.
(vsaka pravilna pretvorba 1 točko, skupaj 2 točki)
6. v orodnik ednine: z vsakim dnem
v dajalnik množine: vsakim dnevom
(vsaka pravilna pretvorba 1 točko, skupaj 2 točki)
7. moderen/sodoben/nov/najnovjši
zapreti
trpljenje
razstaviti
(vsaka pravilna rešitev 1 točko, skupaj 4 točke)
8. vstopite; peljite se; izstopite, nadaljujte; tecite; ne zamudite
(vsaka pravilna rešitev 0,5 točke, skupaj 3 točke)
- 9.
izpis glagolske oblike	vidski par
se oziramo	se ozremo
je stala	je postala / je ostala
opazimo	opažamo / opazujemo
stopimo	stopamo
sedemo	sedimo
se bomo pomenili	se bomo menili (pomenkovali)
- (vsak pravilen izpis in pretvorba 1 točko, skupaj 6 točk)
10. Ko pa se je večal promet, tramvaj ni bil več primeren, ker se ob prometni gneči ne bi mogel premakniti s svoje železne poti.
(2 točki)

11. **Prikaz** **vrsta odvisnika**
 S + S / s1 / s2 prilastkov 1
prilastkov 2
- (pravilen prikaz 1 točko, pravilno poimenovanje 1 točko, skupaj 2 točki)
12. a) za dejanje: voziti
 b) za napravo: vozilo
 c) za vršilca dejanja: voznik
 č) za prostor: vozišče
- (vsaka pravilna rešitev 1 točko, skupaj 4 točke)
13. pretvorba: Medtem ko kramljamo, ...
 poimenovanje: časovni
- (pretvorba 1 točko, poimenovanje 1 točko, skupaj 2 točki)
14. Tvorjenje besedila (15 točk)
- VSEBINA** (1 + 1)
- a) naslov sporočevalca *Občina Opčine* (po smislu) + poimenovanje besedilne vrste *VABILO* (do 2 točki)
- b) Izraziti namen sporočila *Vabimo vas/vse, ki ste kadar koli slišali za openski tramvaj, da se udeležite slovesne počastitve stoletnice vožnje openskega tramvaja.* + omemba dogodka (po smislu) (1 + 1)
(do 2 točki)
- c) omemba časa dogodka + kraja slovesnosti
Slovesni dogodek se bo pričel ob 10. uri na Oberdankovem trgu v Trstu/ob obelisku na Opčinah. (po smislu) (1 + 1)
(do 2 točki)
- č) omemba slavnostnih govornikov, tvorcev programa *Poleg slovesnega nagovora organizatorjev, bosta o pomenu openskega tramvaja skozi zgodovino govorila tudi župana Trsta in Opčin, sledil bo kulturni program.* + omemba zastonj vožnje s tramvajem *Ljubitelji tramvajske vožnje se boste lahko zastonj peljali s tramvajem, in to ves dan.* (po smislu) (2 + 1)
(do 3 točke)
- d) podpis organizatorjev *Organizacijski odbor proslave ob stoletnici openskega tramvaja* (po smislu) (1 točka)
- JEZIK**
- jezikovna pravilnost (do 4 točke)
 (za 4 isto-/raznovrstne napake minus 1 točka)
- DOLŽINA BESEDILA** (1 točka)
 (+/- 11 besed in več minus 1 točka)

Izpitna pola 2

Slušno razumevanje

Transkripcija besedila

(Besedilo prirejeno po: Dragonja in Tonina hiša, Družinski kolesarski vodnik, GEA, september 2003, 43 in Sečovlje v: Primorje – Kras, Pomurska založba, 1993, 152.)

Slovenska obala je večinoma močno hribovita, celo obmorske poti niso izjema. Če se želimo v lepem sončnem popoldnevu odpraviti na potep s kolesom, bomo za občasne rekreativce težko našli položno pot, vendar pa bo kljub manjšemu fizičnemu naporu naš trud poplačan s svežim morskim zrakom in čudovitim panoramskim razgledom.

Tokrat bi vas radi s kolesom popeljali do Tonine hiše, ki stoji kar 200 m nad morjem, a v staro vasico kamnitih hiš vodi označena asfaltna cesta, od tam pa v sečoveljske soline.

Izhodišče izleta je vas Dragonja, ki leži ob glavni cesti čez preval Križišče, najhitrejši povezavi med Koprom in Hrvaško. A od Dragonje je dosti zanimiveje raziskovati obalo.

Ob reki Dragonji pelje več kot 10 km daleč na vzhod makadamska pot, zelo prijetna za kolesarjenje. Vmes se lahko ustavimo ob enem od napajališč ali previsnih skalnih polic, na katerih se voda poigrava z gravitacijo in našim občudovanjem. Vstopimo v skrivnosti svet reke Dragonje, njenih pritokov in Šavrinskega gričevja. Le streljaj od vrveža obalnih mest in množičnega turizma se razprostira pravljíčna pokrajina, v kateri se je čas ustavil. Med visokim drevjem in sredozemsko makijo ob reki se skrivajo ruševine starih mlinov. Pod stoletnimi hrasti in kostanji počivajo jeleni, srnjad, divji prašiči, visoko v krošnjah dreves pa prepevajo redke ptice.

V dolini Dragonje, tam, kjer makadamsko cesto zamenja asfalt, je označen odcep proti Tonini hiši. Pot se nato strmo vzpenja.

Tonina hiša je v zaselku Goreli, v bližini vasi Sveti Peter. Kmečka hiša predstavlja tip tradicionalnega stavbarstva, vezanega na uporabo lokalnih materialov in v tesnem sožitju z okolico. Zunanjščina je preprosta, razgibana z mogočnim ognjiščnim prizidkom in nadkritim zunanjim stopniščem, ki ga v narečju imenujejo baladur. Obnovljeno hišo, ki ima muzejsko funkcijo, upravlja Pomorski muzej Sergej Mašera v Piranu. V notranjščini Tonine hiše je razstavljena stalna etnološka zbirka, ki nam pripoveduje o nekdanjem načinu življenja in dela istrskega podeželana. Nadstropje prikazuje kmečko stanovanje: kuhinjo z nizkim odprtim ognjiščem in spalnico. V pritličju je rekonstruirana stara oljarna, ki jo v narečju imenujejo torklja in je bila na tem mestu že v 19. stoletju. Zbirka nas nazorno seznanja s tradicionalnim pridobivanjem oljčnega olja. Torklja v Tonini hiši je edina na območju Slovenske Istre ohranjena v celoti in kot taka dragocena priča nekdanje zelo razširjene dejavnosti.

S Svetega Petra se ponuja lep razgled na sečoveljske soline, ki jih lahko obiščemo ob vrnitvi. Razglašene so za krajinski park – območje posebnih naravnih kulturnih tehničnih in krajinskih vrednot. Tu je eno najpomembnejših ptičjih rezervatov v Sloveniji. V njem so strokovnjaki našli okrog 150 vrst raznih ptičev. Nikjer drugje v Sloveniji tudi ni tako lepih in nedotaknjenih rastišč slanuš kot prav v sečoveljskih solinah.

V bazenu Lero in Fontanige (**beri Fontanidže**) je stalo okrog 150 solinarskih hiš, ki so jih uporabljali za stanovanje in shranjevanje solnega pridelka, a jih je zdaj precej manj, saj so se mnoge podrle, druge pa so napol porušene. Dve od teh so zgledno obnovili in vključili v muzej solinarstva na prostem, ki obsega še solni fond s pripadajočim dovodnim kanalom za morsko vodo. Tu je prikazan razvoj solinarstva in skladiščjenja soli s predmeti, ki so jih solinarji nekdanje uporabljali.

1. NE (1 točka)
2. Tonine hiše, sečoveljske soline (1 točka)
3. neasfaltirana cesta, površina ceste iz povaljanih plasti kamna in peska ali drugo po smislu (2 točki)
4. NE (1 točka)
5. mogočnim ognjiščnim prizidkom, nadkritim zunanjim stopniščem (1 točka)
6. baladur, torklja
(vsak primer 1 točka, skupaj 2 točki)
7. nadkrito zunanje stopnišče, oljarna
(vsak primer 1 točka, skupaj 2 točki)
8. na sečoveljske soline (1 točka)
9. c) (1 točka)
10. predstavitev kolesarske poti od Dragonije do Tonine hiše in sečoveljskih solin (po smislu) (1 točka)
11. Pomorski muzej Sergej Mašera v Piranu (1 točka)
12. uporabljali so jih za stanovanje in shranjevanje solnega pridelka (2 točki)
13. a) dve solinarski hiši
b) solni fond
c) dovodni kanal za morsko vodo
(vsaka pravilna rešitev 1 točko, skupaj 3 točke)
14. c) (1 točka)

Izpitna pola 3**Daljše besedilo**

Vsebina 20 točk, jezikovna pravilnost 5, zgradba 7 točk, slog 3 točke; skupaj 35 točk

Vsebina

	Naslov poročila <i>Hud potres pogнал Ljubljance v hladno noč</i> (po smislu) <i>Omemba kraja, datuma, Ljubljana, 12. aprila 1895/prav na velikonočno nedeljo</i> (po smislu)	(2 + 2) (do 4 točke)
	Poročanje (v časovnem zapovrstju dogodkov, objektivno, uporaba glagolov, kot so: <i>se je streslo, porušilo, lomilo, škripalo ... ljudje so vpili, kričali, mrmrali, molili, vzdihovali, prosili, upali, se razburili; se prestrašili, zmedli, so se zavedali ...</i>)	(2 + 2 + 2) (do 6 točk)
	Poročanje o dogodkih: Spokojna hladna noč na velikonočno nedeljo, iznenada potresni sunek, rušenje stavb, streh, tramov, beg ljudi iz stanovanj na plano in z ozkih ulic na širši trg, reševanje ljudi, vkleščeni v ruševine (Npr.: <i>Neki mladi gospod Ivan Lapajne je tvegäl svoje življenje, da je rešil s podstrešnim tramom vkleščeno dekletce in ga prinesel na plano.</i>), samopomoč ljudi, organizacija straž, ki so varovale premoženje pred tatovi, zbor ljudi v tivolski gostilni, kjer so prenočili v skupnem prostoru, vzpostavitev delovanja pošte in telegrafske službe ...	(do 9 točk)
	Podpis poročevalke <i>Amalija Zwentner</i>	(1 točka)
Jezikovna pravilnost	4 isto-/raznovrstne napake – 1 točka	(do 5 točk)
Zgradba	Logična povezanost besedila – do 3 točke Logična členjenost besedila – odstavčnost – do 2 točki dolžina besedila – 1 točka (+/- 50 besed) do – 2 točki	(do 7 točk)
Slog	Živahnost, ustreznost besedišča – 1 + 1 točka Jasnost – 1 točka	(do 3 točke)